

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XVI. Ex tenore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

genere quidem, cogitatum fuit, iuxta reg. 81. in 6. *In generali concessione non veniunt ea, quae quis verisimiliter non esset in specie concessurus.*

NOTANDVM IV. Propria fraus ac dolus nemini patrocinari debet, vti etiam habetur in c. seq. c. 2. de dolo & cōtumacia, c. 1. de eo qui duxit & c. c. dictum 4. iun. Gl. ver. fallaciam, causa 30. q. 1. l. verum 64. §. Tempus autem, ff. pro socio, ibi; *Nec enim aequū est, dolum suum quemquam releuare*: Ne inde aliquis commodum reportet, vnde pœnam meretur, quod æquitas non patitur.

NOTANDVM V. Si pars principalis rescripti ob subreptionem falsi corrui, etiam pars accessoria seu ab ea dependens corrui debet. Etenim in casu huius c. potissimum Papa delegauit Iudices ad expedienda negotia expressa; ad alia verò non expressa concomitanter, ac veluti accessoria. Cùm itaque ob simulationem & mendacium impetrantis rescriptum circa expressa corrui, mirum non est etiam circa adhaerentia siue concomitantia corrui, vti colligitur ex verbis postremis c. *Careat penam impetrantis.*

CAPITVLVM XVI.

Ex tenore.

PARAPHRASIS.

Romanus Presbyter de Collouilla literas à Sede Apostolica impetrauit contra Abbatem de Becco, cùmque earum vigore Iudices delegati Abbatem citassent, Romanus noluit coram eis contendere. Postea verò alias literas ad alios Iudices super eadem causâ à Papa impetrauit, nullâ in eis factâ mentione literarum priorum: coram his iudicibus Abbas vocatus noluit respondere, quòd diceret se vi priorum literarum à prioribus iudicibus, quorum potestas reuocata non sit, citatum comparuisse, & respondere paratum fuisse. Hac re ad Innoc. III. delatâ, respondet, Romanum vtriusque rescripti com-

modo carere, vt neutro vti possit, ne fraus ipsi sua patrocinetur.

SVMMARIVM.

1. *Coram iudice citatus comparens, si in eadem causâ ab alio citetur, exceptionem declinatoriam apponere potest.*
2. *Rescriptum presentatum iudici, iurisdictionem ei tribuit, & impetrans, citato & comparente reo, non potest illi renuntiare sine consensu partis aduersae.*
3. *Rescripta diuersa contra aliquem super eadem causâ ad diuersos iudices, non factâ mentione prioris in posteriori, & vtroque vtiens, perdit commodum vtriusque.*
4. *Dum autem neutro vsu est, potest vti priore, posteriore autem non nisi in casu, quo ex circumstantiis apparet, bonâ fide & ad cautelam illud esse impetratum: vel prius ob aliquem defectum sit nullum, aut per exceptionem elisibile.*
5. *Facultas alicui concessa ad aliquem actum intelligi debet de efficaci, qui possit habere effectum.*
6. *Verbum Careat in lege pœnali importat sententiam priuationis ipso facto incurrendam.*

NOTANDVM I. Si quis coram Iudice citatus comparuerit; & postea coram alio super eadem causâ citetur, declinatoriam exceptionem apponere potest, quòd vbi lis coepta est, etiam finiri debeat, l. 30. *Vbi acceptum* (etiam per citationem, ait Gl. ibi) *est semel iudicium, & ibi finem accipere debet.* Item, si duo iudices ordinarij, aut delegati concurrentem habeant iurisdictionem, & vnus eorum per citationem praeueniat, alter pendente lite, se intromittere non potest, c. cùm plures 8. de off. delegati, docet Andr. Gaill lib. 1. obseru. 29. n. 5. & obser. 32. num. 9.

Adde, quòd in casu huius c. Iudici per praesentationem literarum non tantum iurisdic-

risdictio acquisita fuerit; sed insuper etiam, post factam citationem, si reus ad defendendum se comparuit, rescriptum vtriusque partis commune factum sit, cui proinde impetrator absque alterius consensu renunciare non potuit. Quæ de re Abb. hic n. 1. Innoc. in cap. conuestione, de rescript. spoliato. rum.

NOTANDUM II. Qui contra aliquem super eodem negotio ad diuersos iudices diuersa rescripta impetrat, nullâ in posteriore factâ mentione prioris, propter malitiam & commissum dolum, ipso iure vtrumque perdit. Hæc est principalis decisio huius c. Pro cuius pleniore intellectu, aduertendum; Quod hæc sit pœna à sacris canonibus inflicta, sicuti hic apparet, & in c. vlt. hoc tit. Verba autem legis pœnalis intelligi debent cum effectu, c. hæc autem verba 17. vbi Nauarr. n. 9. d. 1. de pœnit. Idem Nauarr. & in tract. de alien. rerum eccles. n. 19. 20. Idcirco concludit Gl. hinc communiter recepta, ver. comodo, & alia Gl. in c. dispensa 3. ver. fuerit, eod. tit. in 6. Pœnam hanc non incurri, nisi impetrans rescripto vtroque usus fuerit.

Sed QVÆSTIO est, dum neutro usus fuit impetrans, num in eius optione sit, vtro eorum vti, seu iudicibus præsentare malit? Respondeo & Dico primò; Certû est, quòd vti possit priore; cum per posterius, in quo nulla mentio prioris facta, reuocatum aut infirmatum non fuerit. Secundò; Si, omisso priore, posterius præsentet, præsumptio doli subest; Atque ideo per exceptionem subreptionis elidi potest secundum rescriptum. Veruntamen, si ex circumstantiis appareat, bonâ fide, & ad cautelam impetrâsse secundum; quia timebat iudicem per prius rescriptum delegatum moriturum, aut in terras remotas discessurum, vtrumque rescriptum firmum censi debet; ita vt etiam priore omisso, vti possit posteriore, secundum mentem Gl. hic ver. comodo, Anton. n. 8. Abb. n. 5. licet aliter Cardinal. Hostiensis. Tertiò; Si literæ prius impetratæ ob aliquem defectum nullæ fuerant, firmæ sunt posteriores ad alios iudices, etsi in ijs nulla

mentio priorum fiat, sicuti docet Gl. recepta in c. cum nostris 6. ver. vacaret de iure, de concess. præb. ex reg. 52. in 6. *Non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum.* Quartò; Idem probabiliter dicitur, si priores literæ, seu rescriptum prius impetratum per exceptionem elidi poterat, firmum fore posterius ad alios iudices, nullâ prioris factâ mentione, vti docuit Gl. fin. hic. Abbas n. 6. Decius n. 5. & alij plerique argum. si dari stipuler 25. ff. de verb. oblig. vbi dicitur, quòd quasi nullum, siue inutile censetur, quod per exceptionem tolli potest. Item argum. c. plerumque; 23. hoc tit. vbi narratur, rescriptum posterius, in quo nulla mentio facta est prioris ad alios iudices dati rescripti, non valere; cum tamen non ipso iure irritum fuerit, sed tantum ope exceptionis

Porro ex ipsâ doctrina, allègatâ Gl. fin. huius cap. Nauarrus in tract. de reit. eccles. q. 3. mon. 9. n. 3. Suarez tom. 3. de relig. lib. 8. de paupert. cap. 16. n. 15. regulam colligunt; Si facultas alicui concessa sit ad aliquem actum, intelligi debere de efficaci, seu qui possit habere effectum; Ideoque facultatem à Pontifice concessam v. g. Religioso testandi de bonis acquisitis ex redditibus ecclesiasticis, non restringi ad primum testamentum; cum illud perfectum non sit, dum testator vivit, sed suapte naturâ reuocabile sit; Poterit itaque Religiosus, recedendo à priore sua voluntate aliud, & aliud condere testamentum.

NOTANDUM III. Verbum *careat* positum in lege pœnali, videtur significare sententiam priuationis ipso facto incurrendam, sicuti hic annotauit Felin. n. 16. & 17. & sumitur quoque ex c. præced. in fine, *careat penitus impetratio.* Ratio est; quia iste loquendi modus significat executionem siue effectum ex imperio ipsius legis, seu lætæ tunc sententiæ, oriturum. Videri potest Franc. Suar. de censuris disp. 3. sect. 3.

* * *

CAPL